

עטרת שלום

עלון שבועי שיעורי מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים

פרשת ראה

בס"ד, עשי"ק פרשת ראה
כ"ז אב תשע"א – שנה ב' גליון פ"ה

זמני הדלקת הנרות ומוצי"ש

הרה"ג מוצי"ש ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
8:27	7:48	6:35	8:24	7:50
8:51	8:19	7:20	9:00	8:28
נא לשמור על קדושת הגליון				

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

רָאָה אֲנֹכִי נָתַן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה. אֵת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת הַיְיֹוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה אֶתְכֶם הַיּוֹם (יא כו-כז).

ופירש שם רש"י שאין שמו שלם, ואין כסאו שלם, עד שימחה שמו של עמלק כולו, וכשימחה שמו יהיה השם שלם והכסא שלם. היינו שרצה עמלק להפריד בין י"ה שהוא בחינת מחשבה לו"ה בחינת דיבור ומעשה, ועי"ז לא יהיה התיקון להכסא שהוא המלכות כידוע (תיקו"ז קו:).

וזה אמרו 'ראה' שהיא הדרגה העליונה בחינת מחשבה כנ"ל, היינו דכאן מדבר מקיום המצוות, ולזה אמרה תורה שיראה לקיים את המצוות גם במחשבה ושכל, ועי"ז ימשיך הדרגה השניה 'אשר תשמעו' אור האוזן, ועי"ז יהיה י"ה בשלימות, ואז 'אל מצות הוי"ה אלהיך' יהיה שם הוי"ה בשלימות ע"י קיום המצוות במחשבה דיבור ומעשה, וגם הכסא בני' 'אנכי' בחינת השכינה יהיה מתוקן, ועי"ז יהיה ברכה השפעות טובות.

אבל 'והקללה אם לא תשמעו אל מצות הוי"ה' היינו אם תקיימו את המצוות בלי מחשבה והבנה ושכל, ולא תמשיך אור האוזן, אז ח"ו תמשיך עליך קללה, וזהו 'והקללה' נומריקון ו"ה קללה היינו שעשה את המצוות שהוא ו"ה בלי מחשבה שהוא בחינת י"ה, ואז ח"ו תמשיך עליך קללה. אבל כשתקיים את התרי"ג מצוות בשלימות במחשבה דיבור ומעשה, תמשיך עליך כל הברכות וכל השפעות טובות אמון.

(רעוא דרעיון תש"ע לפ"ק)

מהם שם מ"ה החדש שתיקן השבעה מלכין (שער התיקון פ"א) ע"ש.

מזה רואים ששמיעה לבד אינו מספיק רק צריך ג"כ בחינת ראייה שהוא בחכמה, כמו"ש 'מותו ולא בחכמה' (איוב ד כא), וכמו שאמרו בגמ' (קידושין כב:) און ששמיעה קולי על הר סיני וכו'. שאון לבד אינו מספיק רק צריך ג"כ בחינת חכמה שהיא חכמת התורה, ואז יהיה י"ה בשלימות.

וזה ידוע מה שמבואר בזהר הקדוש (ח"ג פג. שער הגלגולים הקדמה טז) שכל אדם מישראל צריך לקיים את כל התרי"ג מצות התורה, במחשבה דיבור ומעשה, כמו"ש בפ"ד ובלבבך לעשתו (דברים ל יד), כדי להשלים לבושי נפשו ולתקנם שלא יהא לבושא דחסרא, ואז המצוות הם בשלימות, כי אם ח"ו יחסר אחד משלשה בחינות האלו, יצטרך לבא בגלגולים רבים עד שיקיים כל תרי"ג מצות התורה בשלימות. ולזה אנו אומרים לפני כל מצוה לשם יחוד וכו' כדי שיהיה המצוה שלימה גם במחשבה, ולא יעשנה כמצוות אנשים מלמדה (ישעיה כט ג) בלי מחשבה והבנה, כי אז יחסר לו משלימות התיקון שהוא ע"י מחשבה כנ"ל, כי הרי כל המצוות בא כדי לתקן כל השבירה.

והנה זה רצה עמלק למנוע, כמו"ש 'כי יד על כס י'ה מלחמה להוי"ה בעמלק' (שמות יז טו),

צריך להבין מה שייך כאן לומר לשון 'ראיה' שיותר היה ראוי לומר לשון שמיעה לשמיעת הברכה והקללה. ועוד לשון 'אנכי' ברישא ובסיפא צריך הבנה מה ענין תואר זה לכאן. ועוד אמרו 'אשר תשמעו' שמיעה על קיום המצוות.

והנראה לומר דהנה כתוב כאן שני דרגות, שמתחלה כתוב ראייה ואח"כ אנכי ואח"כ דרגת שמיעה, וכן כתוב בפרשת קבלת התורה שני המדרגות הללו ראייה ושמיעה, כמו"ש שם (יט ט) 'בעבור ישמע העם בדברי עמך', ואח"כ עשרת הדיבות 'אנכי' וגו', ואח"כ כתוב (כ טו) 'וכל העם ראים את הקולת' הרי כתוב ג"כ שני המדרגות הללו ראייה ושמיעה בענין קיום המצוות שבתורה.

והענין שזה ידוע ממרן האריז"ל (עץ חיים שער אח"פ פ"א), שיש ד' בחינות ראייה שמיעה ריחא דבור, והם בחינת ד' אותיות משם הוי"ה. ושראייה ושמיעה הם בחינת אותיות י"ה. ועוד מבואר שם (שער דרושי הנקודות פ"ב) הטעם למה הז' מלכים תתאין מתו, לפי שכליהם נעשו מהסתכלות עין בחוטם פה לבד, ונחסר להם אור האוזן העליונה עיי"ש.

והתיקון הוא ע"י המשכת אור האוזן להם (ע"ח שער דרושי נקודות פ"ו), והוא ע"י זיווג עליון דחו"ב ע"ב דע"ב, וע"ב דס"ג הפנימים דא"ק, שהוא בחינת ראייה, שיצא

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

רְאֵה אֲנֹכִי נִתַּן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרִכָּה וְקִלְלָה (יא כו).

וא"ת למה אמר תחלה לשון יחיד 'ראה', ואח"כ אמר 'לפניכם' לשון רבים. אלא איתא בזהר (ח"א לא): 'ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור' ורא הוא נהורא דברא קב"ה בקדמיתא, והוא נהורא דעינא, והוא נהורא דאחזי קב"ה לאדם קדמאה, והוא חזי ביה מסייפי עלמא, ועד סייפי עלמא, והוא נהורא דאחזי קב"ה לדוד, והוא משבח ואמר 'מה רב טובך אשר צפנת ליראיך', והוא נהורא דאחזי קב"ה למשה, וחמא ביה מגלעד ועד דן, ובשעתא דחמא קב"ה דיקומון תלתא דרין חייבא, דאינון דרא דאנוש, ודרא דמופנא, ודרא דפלגא, [גנוון] בגין דלא ישתמשון ביה ע"ש. נמצא לפי זה אמר הקב"ה כאן 'ראה' שהוא האור הראשון שברא הקב"ה במעשה בראשית, שאדם היה יכול להביט בו מסוף העולם ועד סופו, 'אנכי' הקב"ה, 'נותן לפניכם' לאדם הראשון, למשה רבינו ולדוד המע"ה כנ"ל בשם הזהר. 'ברכה' שהוא אור הטוב, כמ"ש 'ירא אלהים את האור כי טוב'. 'וקללה' כשראה הקב"ה בשלשה דורות, דור אנוש, דור המבול, דור הפלגה, כנ"ל, אז גנו הקב"ה את האור כי טוב, ונשאר קללה, כלומר בתחלה נתן הקב"ה אור הטוב הזה כלל העולם, בין לצדיקים בין לחייבא, וכשראה הקב"ה שלשה דורות הנ"ל, שהם חוטאים לפניו להכעיס השי"ת, ויקלקלו כל הצינורות הטובים, לזה הבדיל אח"כ ואמר, 'שהאור הטוב הזה, יהיה 'את הברכה' היינו לצדיקים, 'אשר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום'. 'הקללה' יהיה. 'אם לא תשמעו' וזה החילוק, כי ברישא בפסוק דלעיל, כתיב 'אשר תשמעו' וכאן 'אם לא תשמעו'. והבן.

(בן ביתי מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא)

רְאֵה אֲנֹכִי נִתַּן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרִכָּה וְקִלְלָה (יא כו).

לקשר סיום הסדרא 'איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך' ופירש"י ז"ל מי שיש לו אוכלין הרבה ונכסים הרבה, יביא עולות ושלמים מרובים. היינו כאשר אמר שלמה המלך ע"ה (משלי ל ה) 'ראש ועושר אל תתן לך' כי כמו נסיון העוני גדול כדברי חכמינו ז"ל (עירובין מא:): כי עניות מעבירה על דעתו ועל דעת קונו, כי נסיון העושר גם כן גדול, כי מי שהקב"ה נתן לו עשירות, צריך לעמוד בנסיון ליתן צדקה כראוי, ולא יהיה עושר שמור לבעליו לרעתו ח"ו, שלא יסור ח"ו מדרך התורה בהעשירות. וזה אמרה התורה 'ראה' שתראה ותזהר, 'אנכי נתן' שהקב"ה נתן לך עשירות, אבל היא 'ברכה וקללה' היינו העשירות פעמים 'ברכה' עשר בשביל שתתעשר ועובד את השם יתברך עם העשירות הוא ברכ"ה. ומתקיים ברכת ה' היא תעשיר (משלי כב), ואז חל על העשירות ברכת ד'. וזה דכהנים ברכו את ישראל (ספרי במדבר פסוק מ) 'ברכך בממונך, וישמרך' מן המזיקין. שלא תלך העשירות ח"ו למזיקין, לצד סטרא אחרא ח"ו. וזה ח"ו 'וקללה' באם אינו עובד את השם יתברך בהכסף, אז ח"ו קללה, יש עושר שמור לבעליו לרעתו ח"ו. וזה סיום הסדרא (דברים לו ז) 'איש כמתנת ידו' כי עיקר העושר כמתנת ידו, שיתן צדקה בהעושר 'כברכת ד' אלקיך אשר נתן לך' שידע שהקב"ה נתן לו העושר, ולא כוחי ועוצם ידי. וידע שהקב"ה נתן לך הברכה, וידע איך לנהוג בהם. וידע שהיא ברכת ה' אלהיך, ולא ח"ו קללה כהנ"ל. וזה דפירש רש"י ז"ל עולות מרובים ושלמים מרובים, היינו שלא יקריב רק שלמים להנות עצמו, רק לאכילת מזבח יקריב גם עולות, וזה 'כברכת ד' אלקיך' כולו כליל לד'.

(פרי חיים מרבינו חיים יעקב מקאמרנא)

הַשְּׁמֹר לְךָ מִן תַּעֲלֶה עֲלֶיךָ בְּכָל מְקוֹם אֲשֶׁר תֵּדְרָא (יב ג).

'עלתך' חסר תרין ווי"ן, ומלא יו"ד בכל קריא. וכבר נתבאר 'עלה' חסר, דסליקא עד אין סוף, ואין שם יחוד, ו'עלה' מלא וא"ו שמעלין אותה לייחודה בבעלה, והבן ודוק בכל קריא. וזהו 'בכל מקום אשר תראה' שיש לך השגה וראי"ה להשיג, אלא [צריך] להעלות באין עליון, על ידי ביטול והכנעה ונפשי כעפר לכל תהיה ממש, בטל ומבוטל, ואינו כועס, ומקבל הכל באהבה ובשמחה כל הירידות וחלישות דעת ורחקות ועניות, ובוה מקשר 'אני' עם 'אין' ונתבטלין כל הגזירות רעות, וזהו 'השמר לך' וגו' אלא שתעלה המלכות עד אתר דאתגזרת מתמן [דאיהו אין סוף] (וזה"ק ח"ג נו:), אין עליון, דלית מחשבה תפיסא ביה, וזהו 'בכל מקום אשר תראה' [מספר] אלף שמי"ה, בסוד ברכת מש"ה, 'אלף פעמים' (דברים א יא), ועיקר עליות 'לרב' דומה לרבכם (דב"ר א יב) ששם המספר לא יספר, והבן היטב.

(היכל הברכה מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וְנִתְּנָה בְּכַסְפֵּךָ וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר הוֹי"ה אֶלְהֵיךָ בּוֹ (יד כה).

ב' במסורה, דין, ואיך 'וצרת אותם בכנפך' (יחזקאל ה ג). לדעתי יש לומר כי בעשיית המצוה בדחילו ורחימו פרתח לעילא, כי תרי גרפין היא אהבה ויראה (תק"ו כה:). וזהו 'וצרת הכסף בידך' שיתן צדקה, ואם הוא בדחילו ורחימו פרתח לעילא, על ידי הכנפים, וזה מרמז המסורה 'וצרת אותם בכנפך' מצות צדקה פרתח לעילא על ידי הכנפים.

(פרי חיים מרבינו חיים יעקב מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

אֲחֵרֵי הוֹי"ה אֶלְהֵיכֶם תִּלְכּוּ וְאֹתוֹ תִּירָאוּ וְגו' (יג ה).

ענין יראה, שמעתי ממורי [הבעש"ט] (תוי"ה ראה) לכאר ענין קושיית פילוסף, מאחר שהקב"ה נקרא נורא למה צריך לצות בתורה על היראה, הא יבוא ממילא, כמו יראת מלך בשר ודם שהוא ממילא. וביאר מורי, כי ענין היראה הוא ירא מן העדר כבוד ועושר ומיתות בניס ויסורין, ואחר ההעדר אין יראה והנה יראה זאת הוא יראה חצונית שהוא בכל הנבראים, האריה ירא מן מפגיע, וכלב מן האריה, ועכבר מן חתול, וכיוצא בזה באדם ירא מן פגעי הזמן, ולמעלה מזה יש יראה פנימיות יראת הבורא יתברך, וכל יראה חיצונית הבאה אל האדם, הוא כדי לעורר אותו אל היראה הפנימיות, והוא חסד השם שואל ומבקש מאדם שיתעורר מזה אל יראת שמים, וההעדר ביראה הפנימיות שידבק עצמו אל חי החיים, ושם הוא העדר המציאות. וביראה חצונית, אם כבר מת אין לו יראה מן המיתה, ורשעים קרויים מתים (ברכות יח:): אין להם יראה כי כבר מתו.

ומה שהקב"ה מצוה על יראה, הוא על יראה פנימיות, שמיראה חיצונית יתעורר עצמו אל יראה פנימיות, למנדע דאיהו רב ושלום, עקרא ושרשא דכל עלמין, ושיהיה ירא מן העדר החיים תורה ומצות כי הם חיך. וזהו כל 'וירא' שבתורה בשני יודי"ן, שיבוא מיראה חיצונית אל יראת פנימיות יראת שמים, ויתחבר יראה עם נורא. וכשמתגברין עליו הדינים, והיצר מתגרה בו לעשות עבירה, אי אפשר לפטור ממנו אלא ביראה חיצונית, שידע ענשי גיהנם ומרירות מר ממות ימעים על כל עבירה, וירד מנכסיו וימותו בניו.

ויש יראה דקה מזה, שירא שירד ממקום החיים תורה ומצות למקום המיתה והחשך, שישתלק ממנו הקדושה והחיים. ויש יראה עלאה שזה עיקר החיים ואז מקבל הכל באהבה. ולכן בכל 'וירא' שבתורה שני יודי"ן, חד נחה שבא ממילא מטבע, וחד יראה שאדם בוחר בחיים. ויעקב כשירא יראה חיצונית 'ויצר לו' (בראשית לב ז) על זה [שכתוב שם 'ירא יעקב מאד' בחד יו"ד] שהוא יראה חיצונית].

(היכל הברכה מרבינו יצחק אייזיק

מקאמרנא)

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרינא זי"ע

חיוב הנחת תפילין ר"ת. סימן לר (ט)

רבינו האריך בזר זהב (סק"א) בענין חיוב הנחת תפילין ר"ת, ומקדים להביא את סדר השתלשלות וקביעת הפסק הלכה לדורות, ונביא בעזה"ת בכל גליון ענין אחד מדבריו.

סדר השתלשלות הוראה בתפילין. ותפילין של רב האיי גאון.

והרמב"ם, ולכן אמר (ש"ע סימן לד ס"ג) שלא יניח תפילין דר"ת אלא המוחזק בחסידות, שהרי על כל פנים הגאונים ור"ת גם הם קבלו מרבים ואי אפשר לבטל דבריהם לעולם. ואם בית דין אחד מבתי דיני ישראל גדולים בחכמה יסמכו על ר"ת והגאונים, יכולין היו אף בזמן מרן הרב בית יוסף לעשות כן, כי כן הוא מדיני תורה שדעת יחיד שקיבל מרבים יכולים בית דין אף הקטנים ליסמוך עליו אף באיסור כרת, אבל מחמת שכל העולם וכל בתי דינים תפסו דעת רש"י ורמב"ם, אז אינו אלא מידת חסידות ליחיד שרוצה לנהוג בתפילין דר"ת.

כמו שהיום כל בתי דיני ישראל תפסו תפילין מימין הקורא, ונתבטלו תפילין של הראב"ד ורב שר שלום גאון, ואינם אלא מדת חסידות למפורסמים בחסידות מנעוריו¹, כי מרן האלקי האר"י לוריא זללה"ה (פע"ח שער התפילין פ"י) העלים דבר זה של סדרן אם מימין המניח או הקורא, וביחוד העיד עליו רבינו מנחם עזריה (ש"ת הרמ"ע מפאנו סימן קז) שגם אלו מימין המניח הם אמת להלכה², אבל כיון שכל ישראל לא תפסו כעת סברה זאת אינו אלא חסידות להמופלא בחסידות, וכן אמר מרן אלקי האר"י³.

~~~~ מסגרת השלחן ~~~~

ו"ל: ואולם לא תמלא און משמוע דהני אשלי רברבי כלם נתלים באילן גדול הוא רבינו הגאון זצ"ל במלי דסתרן אהדדי, אי קיימא הא לא קיימא הא, ואף אנו נאמר הדין שמושא רבא משמיהו דגאונים אתמר, בחור שבכלם רבינו האי כמפורסם, אמינא ודאי לא דבר ריק הוא נתבונן אליו לפנינו בס"ד, עכ"ל. דהיינו תפילין כסדרן מימין המניח.

ו. הרמב"ם בתשובה (סימן רפט) מובא בכ"מ (תפילין פ"ג ה"ה) כתב - ואמרו לי חכמים נאמינים שפתחו תפילין של הגאון רבינו האי זצ"ל ומצאו שהן כתובין ומנוחין על הסדר שכתבתי בחבור (שם). דהיינו תפילין כסדרן מימין הקורא.

ז. ר"ת בתוספות (מנחות לד: ד"ה והקורא) - ומפרש ר"ת קדש והיה כי יביא מימין של קורא, ומשמאל של קורא הוי שמע מבחוץ ואחריה והיה אם שמוע מבפנים וכו', וכן רב האי גאון, והיה מניח סימן היות להדי, פי' והיה כי יביא והיה אם שמוע פנימיות זו אצל זו. דהיינו הו"ת באמצע מימין הקורא.

ח. הראב"ד בהשגות (תפילין פ"ג ה"ה) - כתב הראב"ד ז"ל, א"א, רבינו האי ז"ל אינו אומר כן אלא היות באמצע, קדש מימין המניח והיה כי יביא סמוך לה, שמע משמאלו והיה אם שמוע סמוך לה באמצע, והוא בהיפך לקורא שכנגדו, והקורא קורא כסדרן על שמע והיה אם שמוע נאמר שהוא כסדר הקורא בתורה מימין לשמאל וכו'. וכ"כ הראב"ד בתמים דעים (סימן עט). [ויש לציין שהראב"ד שם הביא דעת השימושא רבא, הו"ת מלגאו אהדדי וקדש ושמוע אבראי, ע"ש וצ"ע]. דהיינו הו"ת באמצע מימין המניח.

ט. ע"ע בשו"ת סימן זה סעיף ה'.

י. וכ"כ בספר מעין החכמה מהאר"י (מתלמידו מהר"י סרוג ז"ל, פרק סד דף טו ע"א), ובמצת שמורים להר"ש (שער התפילין ד"ה סדר הנחת הפרשיות בתפילין), ובעמק המלך (שער יד פרק סו). וכ"כ רבינו בכתם אופיר על מגילת אסתר (פ"ח פסוק טז) וז"ל: וחייב על כל אחד מישראל בזמן הזה דייקא להניח תפילין דר"ת מן התורה, וגם טוב להניח תפילין מימין המניח דייקא כדעת הראב"ד ורב שר שלום גאון, וכדעת הרמ"ע מפאנו (ש"ת סימן קז), ומרן [האר"י ז"ל] העלים כל זה מענין ימין המניח או ימין הקורא מהטעם הידוע, עיין תשובת הרמ"ע (שם) והלכה כדבריו דייקא מימין המניח, ושתיים על שתיים, עכ"ל. ובפרי קודש הילולים מהר"ה מזידיטשוב זי"ע (שער התפילין פ"ב ד"ה והנה הארכתני) כתב שאין חילוק בין תפילין דרש"י לתפילין דשימושא רבא רק לענין גודל הבתים, דלשיטת השימושא רבא צריכים להיות אצבעים על אצבעים. ובמגילת סתרים לרבינו (ד"ה י"ד תמוז וכו') משמע שחזר בו רבו מההר"ה מזידיטשוב בעלמא דקשוט. וע"ע במשמרת שלום מקאידניוב (סימן ד' סק"א). ועיין בזה באריכות ושורש הדבר בהקדמת ל"ק מרן אדמו"ר שליט"א לספר דמשק אליעזר ח"א.

יא. כ"כ בש"ת הרמ"ע מפאנו (סימן קז) וז"ל: מאד עמקו סתרי התפילין דשמושא רבא וראב"ד בסדרן ורמיתן על כל אלה, ומשמו של האר"י די לוריא"ה אמרו שבקושי התירו להניחן, וברירא מלתא, כי על כן ראינו רוב הפוסקים מסתייגים פנים מהן וסותמים את דבריהם, וממילא משמע שהשוגה באהבתן צריך לקדש עצמו הרבה מאד, ושתהא דעתו שפלה עליו תמיד באימה ויראה ורתת וזיע, כי חובתנו מרובה ודעתנו קצרה, וקהלת (א יח) מכריו ואומר ויוסיף דעת יוסיף מכאוב.

ומעתה שבררנו ששני זוגי תפילין מתאמתת לשתי בתי דינים להלכה ולמעשה, וכל הגאונים ובית דינו של הר"ף הניחו תפילין של הו"ת בברכה, ויצאו ידי מצות תפילין, וזה פשוט לתינוק יונק משדי אמו. ואח"כ עמד רש"י (מנחות לד: ד"ה והקורא)⁴ והרמב"ם (פ"ג מתפילין ה"ה)⁵ ותפסו סברת תפילין כסדרן, והעידו גם כן בשם הגאונים שכמה מהם סברו כז'. ורב האיי גאון היה לו תפילין ככל הסברות⁶, תפילין של הו"ת, ותפילין כסדרן, מימין הקורא, וכן עוד שתיים מימין המניח, כפי שהעידו עליו כל אחד, רש"י⁷ ורמב"ם⁸ ור"ת⁹ וראב"ד¹⁰.

ואחר ימי רמב"ם ורש"י, פשטה הוראה בכל בתי דיני ישראל מקצה העולם ועד קצהו תפילין כסדרן, ובימיהם נתבטלו תפילין של הו"ת, כיון שפשטה הוראה בכל עולם כדעת רש"י ורמב"ם, היו תפילין דר"ת חול גמור, כי אין לך אלא בית דין שבימין, ובית דינו של רמב"ם ורש"י והעומדין אחריהם היו גדולים כסנהדרין בימיהם.

וזהו היה דעת מרן הקדוש הרב בית יוסף שהחזיק בדעה זאת, ועיין בכסף משנה (תפילין פ"ג ה"ה) שפירש הטעם שכבר פשט המנהג בכל בתי דינים ששמענו שמעם כרש"י

א. וז"ל שם: והקורא קורא כסדרן - כסדר שהן כתובין בתורה מוקדם מוקדם ומאוחר מאוחר, הילכך הא דקתני לעיל קדש והיה כי יביאך מימין, מימין של קורא קאמר, דהשתא כשהוא קורא כדרכו מימין לשמאלו ונמצא קוראן כסדרן, והא דתנא איפכא דמשמע קדש והיה כי יביאך משמאל, אמינא קאמר דהוא ימין של קורא.

ב. וז"ל שם: כיצד סדר הפרשיות, בתפלה של ראש מניח אחרונה שהיא והיה אם שמע בבית ראשון שהוא על ימין המניח, ושמע סמוכה לה, והיה כי יביאך בבית שלישי סמוכה לשמע, וקדש לי בבית רביעי שהוא לשמאל המניח תפילין, כדי שיהא הקורא שלפניו כנגד פני המניח קורא על הסדר הזה, כגון זה, ואם החליף סדר זה פסולות.

ג. מתשובת הרמב"ם (סימן רפט) מובא בכ"מ (תפילין פ"ג ה"ה). רואים את סדר השתלשלות בענין התפילין כמש"כ רבינו, וז"ל: שאלה, גם כן יורנו עוד מה שאמרו בפרק שלישי (תפילין פ"ג ה"ו) כיצד סדר פרשיות בתפלה של ראש מניח פרשה אחרונה שהיא והיה אם שמע בבית ראשון שהוא על ימין המניח ופרשת שמע סמוכה לה וכו' עד ואם החליף סדר זה פסולות. ואנחנו למדנו מרביתנו ומהגאונים רב האי גאון בראשם ז"ל דבעינן היות באמצע וכו'. תשובה, זה שעלה על דעתכם בסדר הפרשיות וכו', כך היתה דעתי מקודם ככם, ותפילין שהיו לי בארץ מערב כך היו, וכזה כתב אותו חכם שחבר חבור בתפילין ושמו ר' משה בר מימון נ"ע מקרודובה, ואותו החיבור הוא שהטעני והטעה כל אנשי המערב מלפני. וגם הרב רבינו יצחק אלפסי בעל ההלכות זצ"ל כוונתו סבירא ליה בתשובה אחת שיש לו במעשה התפילין, וגם חכם אחד שמו רבי יעקב קלעי ז"ל ככם עשה, והרבה גאונים חלקו על דבר זה, ועל אנשי מזרח ועל אנשי ארץ הצבי הקדמונים כך חולקים על זה. ואמרו לי חכמים נאמינים שפתחו תפילין של הגאון רבינו האי זצ"ל ומצאו שהן כתובין על הסדר שאמרת בחבור, ורבי משה דרעי ז"ל כתבא מארץ המערב לארץ ישראל היו תפילין שלו כמו אנשי מקומכם, וכשהראוהו דברי הגאונים הקדמונים והראיות שלהן השליך תפיליו ועשה על זה הסדר שאמרנו וכו', ע"ש.

ד. כ"כ בש"ת הרמ"ע מפאנו (סימן קז) וז"ל: וקרוב מאד להאמין מהמשך ההלכה כפשוטה, דרב האיי נמי הוה מספקא ליה מלתא והכין לו תפילין ככלהו רבנן דמסדהי עליה, הואיל ואפשר לפרושי שמעתין בכל גוונא ושנפתחו תפיליו מזה אחד ומהו אחד וכל מי שראה בא והעיד.

ה. לא מצאנו ברש"י שהביא רב האיי גאון בזה, ונראה דצריך לומר שמושא רבא, כמובא בש"ת הרמ"ע מפאנו (סימן קז) הארבע שיטות בזה וז"ל: אבל בשימושא רבא ותפילין (מנחות הלכות תפילין י.) נקטי ליה כותיה [דהראב"ד כמובא לקמן] בחדא ופליגי עליה בחדא, וגרס התם האי מאן דבעי למעבד תפילין וכו' משוי פרשתא קדש לימיניה וכו' דהיינו ימין הכותב היינו ימין המניח, ופשיטא לה התם שסדר הפרשיות בבתיים כסדרן בתורה דהויא לה והיה אם שמע לשמאל המניח. והדין שמושא רבא משמיהו דגאונים אתמר שדבריהם דברי קבלה, עלייהו כתיב (קהלת ז יא) טובה חכמה עם נחלה, כי המה ירשו את מורשיהם של רבנן סבוראי, והרבה קונדרסין הגיעו אליהם ממהדורא קמא דרב אשי דאית בהו גלויי מלתא למאי דלא אתבריר בגמרא דילן להדיא, עכ"ל. ומוסיף אח"כ בתשובה ה"ל,

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבתינו ז"ע

ונתתם את מזבחתי ושרפתם את מצבתם ואתריהם תשרפון באש ופסילי אליהם תגדעון ואבדתם את שמים מן המקום ההוא (יב ג).

מח) עה"כ 'לעולם ה' דברך נצב בשמים' (תהלים קט פט) כי דבור הקב"ה שאמר 'יהיה רקיע' הוא מהוה את הרקיע בכל רגע ורגע, ואלמלי יעלים הקב"ה ח"ו עיניו אפי' רגע אחד, שוב ישוב כל העולם להיות תוהו ובוהו, הרי שבכל דבר הקיים בעולם במציאות יש חיות ממעל, ולכן כאשר מרגיש החיות קרבתו של איש יהודי, מבקש הוא מאתו שיעלהו לשורשו אל מקור הקדושה, ולכן נמשכת עין האדם לאותו מקום ע"כ.

(ספר 'היכל ישראל' מהגה"ח רבי ישראל פראנקפורטר זצ"ל, תלמיד רבינו מהרא"צ מקאמרנא ז"ע)

השיב לו אביו הגאון הקדוש אדרבה בני אמור אתה תשובה, מה פשר התופעה הזאת. השיב הבן הוא כ"ק אדמו"ר זיע"א, כי הנה כל דבר בעולם שואב חיותו ממעל, ולולא החיות ממעל היה נהפך הדבר לאפר ועובר מן העולם, ואפילו הס"מ כידוע שואב חיותו מחלק הא"ל המצורף לשמו, וכן את כל הבריאה כידוע מחיה הקב"ה בכל רגע ורגע מחדש, כמו שאנחנו אומרים בכל יום בתפילת שחרית 'המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית', וכן ידועה אמרתו של אור שבעת הימים הבעש"ט ז"ע (בעש"ט עה"ת בראשית אות

שמעתי מעשה על כ"ק מרן בעל "דמשק אליעזר" מקאמרנא זיע"א וצוק"ל, שנמע פעם עם אביו מרן הגאון הקדוש בעל "היכל הברכה" זיע"א, וכדרך ראו בעל כבוד דרך ציור של עבודה זרה, ובאותה הודמנות פנה מרן בעל ה"דמשק אליעזר" אל אביו הגדול, בשאלה, מה ההסבר לעובדא שכאשר אני נוסע בדרך מסוגל אני להתעמק במחשבותי, עד אשר אין אני מבחין במאומה מהנעשה בצדי הדרך, ואילו כאשר נקלע בדרך צורת עבודה זרה מיד אני מבחין בה, ואף אם אני שקוע מאוד במחשבות אחרות.

קול רינה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי גיל ושמחה ברוך שיר ושבחה משגרתנו אנו ברכת מולא טבא וגדיא יאה כוס מלא ברכאין עילאין קדישין קדם הוד מעלת עטרת תפארת ראשינו ותפארתנו

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל שמחת אורוסי נכדתי שתחי'

בת לחדב"ן הרה"ג רבי חיים יעקב פרנקל שליט"א

עב"ג החתן הבה"ח אלעזר מנחם מגדל אלימלך בידרמן ג"ו

בן כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א

תערב נא עתירתנו קדם גורא עלולה שהזיווג יעלה יפה ופה בדרך התורה והוראה בדרכי אבותינו רבותינו הקדושים מצקי ארץ ארזי הלבנון זיע"א, ויזכה כ"ק מרן רבינו שליט"א לרוות מהם ומכל יוצ"ח מלוא חפניים נחת דקדושה לאורך ימים ושנות חיים.

הנהלת המוסדות

כסא דנחמתא

למעלת כבוד הנכבד ידיד נאמן למוסדותינו הקדושים

הר"ר חיים יוסף וחיאל שיינפלד שליט"א

על פטירת אשתו החשובה

מרת מרים ע"ה

שפיזרה מהונם לצדקה, מן השמים ינחמו אתכם בכפלים ולא ישמע עוד ושיבר בגבולכם, אך ששון ושמחה ימצא במעונכם, ונזכה במהרה לנחמת ציון ובנין ירושלים אמן.

הנהלת המוסדות